

Debats pendents per a la novena legislatura

El primer debat entre els dos aspirants a presidir el govern espanyol va ser l'última –o, a tot estirar, la penúltima– ocasió en què José Luis Rodríguez Zapatero i Mariano Rajoy van poder parlar del passat, més que no del futur. L'endemà d'aquest diumenge, 9 de març, tant l'11-M com la foto de les Açores seran història, tant el *papers per a tothom* com la *presa de temperatura* a ETA posterior a l'atemptat de Barajas també aniran a parar al bagul de la memòria, i tot plegat perdrà força en benefici d'un seguit de qüestions que l'un o l'altre –qui isca viu d'una contesa electoral que acabarà amb la mort política del contrincant– hauran d'atendre especialment. EL TEMPS les ha resumides en onze punts. Són els següents:

1. L'alentiment econòmic. Ha estat l'eix central de la campanya electoral, molt més que no el debat territorial i el terrorisme. L'alentiment econòmic que viu l'estat espanyol ha estat maquilat sistemàticament pel vice-president econòmic espanyol, Pedro Solbes, i una de les armes electorals predilectes de Mariano Rajoy.

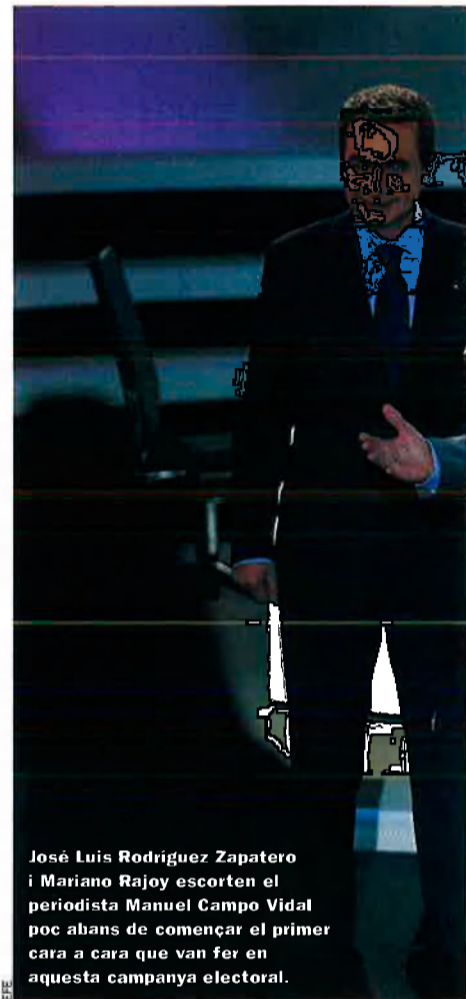
La pujada de la inflació, l'augment de la desocupació i la crisi del sector immobiliari són paradigmàtiques, en aquest sentit. Sobretot el darrer aspecte,

Aquest 9 de març es renova la composició del Congrés de Diputats. Zapatero o Rajoy dirigiran un executiu que haurà d'encarar alguns reptes roents. N'expliquem alguns i també entrevistem els candidats catalans, valencians i balears. Els qui no hi són han declinat la proposta d'EL TEMPS.

te, com explicàvem la setmana passada (vegeu núm. 1.237). Un ajustament que es preveu llarg i dolorós, molt pronunciat per culpa de la limitada capacitat d'endeutar-se que presenta ara com ara el sector privat. La punxada de la bombolla immobiliària pot fer caure el PIB d'un 2,5%, atès que són moltes les empreses –i, per extensió, les persones– que en depenen. A aquesta frenada, cal afegir-hi la contínua pujada de la inflació, que va ser del 4,4% el mes de gener, i el fet que l'estalvi de les famílies haja caigut d'un 3% en comparació amb els cinc anys anteriors. Aquest panorama afecta, és clar, els petits comerços, que veuen minvar els ingressos propis. La fortalesa de l'euro tampoc no ajuda a fomentar les exportacions.

En vista d'això, els socialistes proposen de retornar 400 euros de la propera declaració de la renda, a fi de reintegrar als contribuents alguns dels milions que l'estat ha estalviat

José Luis Rodríguez Zapatero i Mariano Rajoy escorten el periodista Manuel Campo Vidal poc abans de començar el primer cara a cara que van fer en aquesta campanya electoral.

aquests darrers anys i, consegüentment, d'animar el consum perquè no s'estenga una situació de pànic entre els consumidors. Una mesura que ja va prendre el president dels EUA, George W. Bush, i que mira de compensar els efectes dramàtics que ha tingut la crisi immobiliària nord-americana i les hipoteques d'alt risc. Rajoy, per una altra banda, ha pensat a alliberar el sòl per tal de reviscolar el sector de la construcció, motor indubtable de l'economia estatal.

2. La política immigratòria. El govern de Rodríguez Zapatero s'ha esforçat durant tota la legislatura que deixem enrere a presentar la immigració com una oportunitat més que no com una amenaça. En bona part, ha estat una manera de justificar la regularització que va fer al principi del mandat i que tant criticà el Partit Popular. El principal argument ha estat l'aportació dels estrangers a la Seguretat Social,

un cop van ser donats l'alta i extrems de l'economia submergida. L'altra aspecte de la política socialista per a apaivagar els ànims ha estat el Pla Àfrica, una cantarella que ha sonat dia sí dia també a les conferències de premsa posteriors als consells de ministres, que consisteix a alternar l'entesa amb els països on s'origina la immigració il·legal per a acordar protocols de retorn amb la contribució de l'estat espanyol al desenvolupament d'aquests països.

Però amb vista als quatre anys vinents s'haurà d'abordar l'arribada d'estrangers

des d'una altra perspectiva. Tant el PSOE com el PP admeten que el principal flux entra pels aeroports. És a dir, que l'arribada de persones en situació irregular és difícil de tallar en sec i cal trobar mecanismes per a afrontar-la. Els primers a tractar-ne, en plena campanya electoral, van ser els populars. Han suggerit un contracte d'immigració que, si bé posa eines sobre la taula, com ara la contractació en origen, també atia els fantasmes de l'augment de la delinqüència relacionada amb els nouvinguts i el col·lapse dels serveis públics ocasionat per l'allau d'estrangers. Al seu torn, Zapatero va trobar-se atrapat en un parany del president francès, Nicolas Sarkozy, quan va afirmar que el dirigent espanyol s'havia compromès a impulsar expulsions d'immigrants. Siga com siga, es dona per fet que les regularitzacions en massa han quedat al calaix i que el repte és un dels més importants de la legislatura pròxima.

3. Estatut català al Constitucional.

Un dels elements més delicats del debat territorial espanyol és el desplegament de l'Estatut català. És previsible que el nou govern mantindrà el mateix entusiasme que l'actual, pel que fa al desenvolupament del nou Estatut. És a dir, gens. I de segur que les negociacions entre l'administració espanyola i la catalana es mantindran durant tota la legislatura per a anar estirant, competència a competència, els traspassos previstos al text estatutari. Però, més enllà d'aquests recels sistemàtics de l'estat a complir amb diligència allò que preveu l'Estatut, hi ha un element que pot condicionar molt l'escenari polític de les relacions entre Catalunya i Espanya: la sentència que el Tribunal Constitucional emeta dels recursos presentats contra l'Estatut català. Totes les previsions apunten que l'alt tribunal serà contundent amb el text català i que en retallarà part dels continguts. Les previsions més optimistes apunten a una sentència interpretativa que, sense afectar la redacció de l'articulat, determinaria de manera restrictiva les possibles lectures del nou text estatutari. Les previsions pessimistes afirmen que la sentència pot ser desfavorable als interessos catalans i que es retallarà part de l'articulat impugnat.

A Catalunya amplis sectors polítics i socials ja han deixat clar que ni l'un cas ni l'altre no es podrà deixar sense resposta. De manera que una eventual retallada de l'Estatut de Catalunya pot significar un fort cop a les relacions institucionals entre Catalunya i Espanya. De fet, hi ha qui parla d'un conflicte de legitimitats, entre allò que el poble català va referendar amb un plebiscit i allò que dictamine el Tribunal Constitucional espanyol. Un conflicte de legitimitats al qual caldria trobar

alguna sortida, però que impediria l'estabilitat política entre totes dues parts.

4. Nou finançament autonòmic.

El proper govern espanyol haurà de renegociar l'estiu vinent la LOFCA, la llei orgànica del Finançament de les Comunitats Autònomes. És a dir, el finançament autonòmic de totes les comunitats de règim comú. Això significa totes menys el País Basc i Navarra, que tenen concert econòmic.

En aquest debat, hi tindrà molt a veure la immigració. L'augment d'immigrants a diversos territoris, entre els quals els dels Països Catalans, significa des de fa anys una gran despesa afegida en els serveis públics com ara la sanitat, l'ensenyament i més partides de caràcter social.

Aquesta negociació serà clau per a Catalunya, perquè, segons disposa el nou corpus estatutari, ha d'haver-se tancat un nou sistema de finançament per a Catalunya abans del 8 d'agost d'enguany.

Aquest debat portarà cua, d'una banda, perquè ja és molt hegemònica la percepció a Catalunya que cal reduir el sagnant dèficit fiscal de l'estat amb el Principat, que, segons alguns estudis, el 2005 arribà al 10'5% del PIB català. L'estat, a més, ha d'aplicar també la clàusula addicional III de l'Estatut, que preveu que durant set anys, després d'haver estat aprovat, l'estat invertirà a Catalunya, en infraestructures, l'equivalent al percentatge del PIB que aquest territori aporta a les arques de l'estat. Aquest dèficit fiscal afecta especialment també el País Valencià i les illes Balears.

La negociació del nou model de finançament tornarà a topar amb la resistència de l'estat i d'aquelles comunitats autònomes que interpreten que

les demandes catalanes són *privilegis* inacceptables. Uns vells retrets que amaguen el temor de perdre possibles fonts d'ingressos, i que engegaran, de segur, els argumentaris anticatalanistes visceralment habituals.

5. **L'eix mediterrani.** Darrerament, el president de la Generalitat Valenciana parla de potenciar les connexions amb l'arc mediterrani. Està espantat per un empresariat autòcton alarmat per la marginació a què ha restat sotmès el País Valencià en el pla inversor d'infraestructures de la Unió Europea

fins el 2025. És una qüestió que fins ara no havia estat prioritària i per això s'havia negat a formar part de l'euroregió Pirineus-Mediterrània, que deixava el País Valencià –segons el cap del Consell– a la "perifèria". La UE ha apostat per l'eix Algesires-Sevilla-Madrid-Saragossa-Barcelona-Perpinyà, i l'objectiu ara és que Brussel·les refaça l'esborrany en qüestió. Una tasca difícil que, en qualsevol cas, podria tenir el suport d'un hipotètic executiu socialista, ja que Maria Teresa Fernández de la Vega –cap de llista per València– ha promès d'enllaçar el País Valencià amb Escandinàvia. Siga com siga, l'economia valenciana no es pot permetre de quedar allunyada de les principals vies de transport de mercaderies. Un primer pas, dependent de l'estat, és adaptar a l'amplada de via europea el coll d'ampolla que hi ha entre Tarragona i Castelló de la Plana. Una rêmora històrica que de moment no té data de resolució.

6. **El deute sanitari.** A la darrera conferència de presidents autonòmics, l'estat va destinar una partida extra a alleugerir la càrrega que significa la despesa sanitària a les autonomies, en-

cara més a les que tenen una quantitat de població immigrada destacable i han d'atendre els desplaçats en períodes festius. De qualsevol manera, l'ajuda fou minsa en casos com el del País Valencià, endeutat fins al coll de fa anys. Caldrà veure com actua el nou govern estatal en aquest sentit, ja que és un autèntic ferro roent. El gabinet de Camps ja ha advertit que no es reunirà amb la resta de presidents si no hi ha un compromís ferm, de part de l'estat, de dedicar la cimera a resoldre aquest embolic. Elena Salgado, ministra de Sanitat fins fa un any, va comprometre's a presentar un projecte en aquest àmbit, però el ben cert és que va canviar de ministeri –ara és la titular d'Administracions Públiques– sense oferir-hi cap eixida dialogada. El seu substitut, el científic valencià i ex-metge de capçalera Bernat Sòria, podria repetir al càrrec si guanya el PSOE i tenir per missió capital encarar aquest repte. Sobre un altre valencià,

Pedro Solbes, que seria el responsable d'economia si Zapatero continua a la Moncloa, hi recauria la decisió final.

7. Desenvolupament estatutari

balear. El Govern de les Illes Balears, de Francesc Antich, haurà de negociar amb el govern espanyol que sorgesca de les urnes del 9 de març el desenvolupament de l'Estatut. Aprovat fa un any encara no s'ha començat a desenvolupar. El primer eix a concretar serà l'agència tributària pròpia, en la qual la Conselleria d'Economia, encapçalada per Carles Manera, treballa des de fa mesos. La previsió és que tot d'una que s'haja constituït el nou executiu central comencen les negociacions. Més difús és el procés per a posar fil a l'agulla de la futura policia autonòmica, un altre dels eixos fonamentals del nou estatut balear. Encara

no se sap quina mena de policia serà ni quines competències tindrà i, de fet, ni se n'ha tornat parlar des de fa un any. També serà important de donar vigor al nou consell de Formentera que, tot i ser tan petit –per als 8.000 habitants de l'illa– se suposa que tindrà totes les competències –adaptades a la seua realitat– que tenen els altres tres. Pel que fa a les noves competències que requereixen un acord amb el govern espanyol, la més important és la d'integració social i econòmica dels immigrants. Cal recordar que les Balears té un 17% de població immigrada i un 27,5% d'immigració espanyola. Sense el suport econòmic del govern espanyol és gairebé impossible d'atendre la missió estatutària.

8. Convenis de carreteres. El primer conveni de carreteres signat dies després de les eleccions de març del 2004 entre els governs balear i espanyol és actualment als tribunals. L'executiu central es negà a pagar el que havia previst al govern de Jaume Matas, i el de Francesc Antich no ha retirat el recurs. Hi ha 400 milions d'euros en l'aire i l'actual gabinet no hi vol renunciar. Caldrà negociar per trobar-hi una sortida o bé esperar la sentència judicial. Per un altre costat, hi ha un segon conveni de carreteres, que preveu inversions a totes les illes per un valor global de 600 milions d'euros més. Aquest import serà gestionat –mitjançant encomandes de ges-

tió– per cada consell insular. Aquest segon conveni va ser signat al setembre de l'any passat entre el Ministeri de Foment, el govern balear i els consells insulars. Però encara no s'ha concretat l'arribada dels diners ni l'encomanda de gestió de cada obra i, per tant, res no s'ha començat. Durant la campanya

electoral, Antich ha manifestat que després de les eleccions s'ha de poder resoldre definitivament la qüestió.

9. Inversions a les illes. Més enllà de carreteres i del finançament general autonòmic, les illes Balears esperen amb ànsia la formació del nou govern central per a poder saber exactament què arriba d'inversions extraordinàries. Tal com preveu l'Estatut, caldrà que l'executiu balear i el de Madrid negocien convenis sectorials per valor d'uns 2.800 milions d'euros a quatre anys vista. Aquesta inversió extraordinària de l'estat espanyol a les Illes s'haurà de concretar amb convenis sectorials amb encomanda de gestió per a cada obra per part del govern central. El més important serà el de ferrocarrils, ja que és previst d'eixamplar la xarxa actual i construir una via per al futur tramvia que haurà d'unir l'aeroport de Mallorca i Palma. A més, és previst que se'n negocien més, com ara el de la reforma de la platja de Palma, d'inversions ambientals a cada illa, de recerca, innovació i desenvolupament, etc. Totes aquests possibilitats han estat promeses reiteradament, però en l'any de vigència del nou Estatut no s'ha concretat res.

10. L'atzucac basc. És tradició que ETA propose a cada nou president espanyol una sortida dialogada al conflicte basc. A més, encara continua vigent la resolució del Congrés de Diputats a favor d'obrir converses amb l'esquerra *abertzale* si abans callen les armes. Aquests dos factors permeten de pensar que en el futur sí que serà possible de recuperar el fil perdut del procés de pau frustrat. Evidentment, no es pot parlar de terminis. Ara mateix les incerteses pesen molt més que no les certes, però sí que hi ha dues coses clares: els milers d'hores de converses d'aquests darrers anys entre independentistes i socialistes continuen essent una bona inversió, un terreny adobat perquè, malgrat les dificultats actuals, aquest diàleg es pugui recuperar en cas que torne a guanyar Zapatero. Ara bé, tothom és conscient també que a aquesta situació de distensió, si realment n'hi ha voluntat, sols s'hi arribarà a llarg termini, d'aquí a uns quants anys, ben avançada la legislatura. El camí quedaria definitivament blo-

cat si el PP derrotara el PSOE. De totes maneres, el nou procés de pau tindria més reptes que en el passat, perquè els socialistes han apostat per empresonar els principals dirigents de l'esquerra *abertzale* i il·legalitzar tots els partits de l'independentisme basc. El nou procés, per tant, hauria d'anar acompanyat un altre cop per una treva d'ETA i, sobretot, per una treva dels poders de l'estat en tots els fronts.

11. El referèndum d'Ibarretxe. El PNB desitja uns resultats ajustats entre Zapatero i Rajoy. D'aquesta manera, els diputats bascos esperen tenir prou força per a desfer l'empat i decidir el nom del nou president espanyol. En principi, el PNB resta obert a negociar tant amb el PP com amb el PSOE sobre tres qüestions: que es traspassen a Euskadi les 37 competències encara pendents de l'Estatut de Gernika, que l'estat cedesca algunes de les seues competències exclusives i que es garantisca que el poder judicial no interferirà en les institucions basques. Amb un acord com aquest, el

PNB està disposat a desactivar la consulta a la societat basca, o almenys a llevar-ne tot valor sobiranista per reconvertir-la en un referèndum autonomista i, per tant, plenament legal. La direcció del PNB està convençuda que un acord d'aquestes característiques amb el PSOE és plenament viable. El suport recent que s'han donat socialistes i peñabistes als respectius pressupostos de Madrid i de Vitòria apunten a un pacte després de les eleccions per a augmentar l'autogovern basc i deixar fora de joc l'esquerra independentista.

Pere Gendrau
Dani Gómez
Víctor Maceda
Miquel Payeras
Enric Rimbau